

රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු¹

1980 වර්ෂයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු මගින් ආර්ථිකයේ සමස්ත ඉල්ලුම ඉතා ඉහළ මට්ටමක් කරා යොමු කිරීමට යෙදුනේ එක් අතකින් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය සහ මිළ මට්ටම කෙරේ ද, අනෙක් අතින් විනිමය අනුපාතිකය සහ විදේශීය ගෙවුම් තත්ත්වය කෙරේ ද දුර දිවෙන ප්‍රතිවිපාක ඇති කරමිනි. කල්පනාකාරී රාජ්‍ය මූල්‍ය ශික්ෂණයක් තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ස්ථාවරකරණ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීමට අපොහොසත්වීම 1980 වර්ෂය තුළදී මෙවැනි තත්ත්වයක් උද්ගතවීමට සැලකිය යුතු අයුරින් හේතු විය. රජයට පාලනය කළහැකි සහ ඉන් බාහිර වූ නොයෙකුත් බලපෑම් හේතු කරගෙන දැඩි අයවැය පිළිවෙලක් සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය ශික්ෂණයක් ඇති කිරීම බැරෑරුම් කරනවායක් විය. අතිරේක වශයෙන් කැප වූ වියදම් මෙන්ම පිරිවැය ඉහළ යෑම් දැරීම සඳහා සම්මත වියදම් ඇස්තමේන්තු මුදල් වසර තුළදී නිරතුරුව ප්‍රතිශෝධනය කෙරිණ. අමාත්‍යාංශ විසින් අතිරේක වශයෙන් දරණු ලැබූ, කලින් සැලසුම් නොකළ සහ ප්‍රතිපාදන නොලැබූ වියදම්, පරිපූරක ඇස්තමේන්තු මගින් ආවරණය කෙරිණ. රජයේ ආදායමේ සහ මූල්‍යකරණ සම්පත්වල සරිලන වර්ධනයක් තිබුනේ නම් වසර තුළදී දක්නට ලැබුන වැනි අයවැය කටයුතු සඳහා වූ අපහසුතාවයන්ට මෙම වියදම්වල වැඩිවීම් හේතු නොවන්නට තිබිණ. පසුව සඳහන් කළ ප්‍රභවයන්ගෙන් ලැබූ සහනය ඉතා අල්ප විය. ආදායමේ වර්ධනය වියදම් වර්ධනයට වඩා ඉතා අඩුවිය.

පෞද්ගලික අංශයේ ඉහළ නංවන ලද මට්ටමක පැවති වෙළෙඳ සහ ආර්ථික ක්‍රියාවලියන් සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව විසින් තැන්පතු සඳහා පිරිනමන පොළී අනුපාතිකයන්ට සරිලන සේ හැඩගස්වනු ලැබූ වාණිජ බැංකු අනුපාතිකයන් මගින් ඉතිරි කිරීම් ඇද ගැනීමට යෙදුණි. මෙසේ නොවී නම් එම ඉතිරි කිරීම් 1980 වසරේ අයවැය භිෂය පියවීමට ලබාගත හැකිව තිබිණ. අයවැය කටයුතු වෙතට යොමුකළ විදේශ සම්පත් ප්‍රමාණය, සම්පත් පරතරය පියවීමට ප්‍රමාණවත් නොවීය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විශාල ප්‍රමාණයේ සම්පත් පිළිබඳ සීමා බාධකයන්ට මැදි වූ රජය පෙර නොවූ විරූ පරිමාණයකින් බැංකු මගින් මූල්‍යකරණය කිරීම කෙරේ පොළඹවනු ලැබීය.

1980 වර්ෂයේ ප්‍රතිශෝධිත අයවැය භිෂය, අනුමත කළ මුල් ඇස්තමේන්තුවලට වඩා අවධානය ඇදගන්නා තරම් වූ සියයට 71 ක වැඩිවීමක් දැක්වීය. 1980 වර්ෂයේ රජයේ ආදායම් වැඩිවීම් අනුමත ඇස්තමේන්තුවලට වඩා සියයට 12 ක් වැනි සුළු ප්‍රමාණයක් වූ අතර වියදමේ වැඩිවීම මුල් අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා සියයට 37 කි. මෙසේ නිරපේක්ෂ සහ සාපේක්ෂ වශයෙන් යන දෙආකාරයෙන්ම මුල් අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා ප්‍රාග්ධන හා පුනරාවේනිත වියදම්වල ඇතිවූ වර්ධනය, ආදායමේ ඇති වූ වර්ධනය විශාල වශයෙන් ඉක්මවා ඇත. ආදායමේ සහ වියදමේ සාපේක්ෂ වර්ධන අනුපාත අතර ඇති පුළුල් අසමානතාවය, රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයේ මතු වන ගැටළුවල විශාලත්වය විදහාපායි. ඉකුත් වසරට වඩා සියයට 35 ක වැඩිවීමක් පිළිබිඹු කරමින් 1980 වර්ෂයේ රජයේ වියදම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 29,026 ක් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, 1979 දී සියයට 43 ක් වූ නාමික දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයට රජයේ වියදම් දක්වූ අනුපාතය 1980 දී සියයට 47 දක්වා වැඩිවිය.

අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු මගින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,775 ක ශුද්ධ ගෙවීමක් වූ අතර එය මුල් ඇස්තමේන්තු මගින් බලාපොරොත්තු වූ ප්‍රමාණයට වඩා සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩි වීමකි. මෙයට විශාල වශයෙන් හේතු වූයේ ආහාර කොමසාරිස්ගේ වෙළෙඳ කටයුතු ය, තව ද, 1979 අවසානයේ දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 891 ක් වූ පරිපාලන ණය ගැනීම් යටතේ දැක්වෙන නොපියවූ වගකීම් සහ කැපව ඇති වියදම් ප්‍රමාණයක් 1980 වර්ෂයේ දී ලබාගන්නා ලද සම්පත්වලින් පියවන ලදී. දේශීය බැංකු නොවන අංශයෙන් ඉලක්ක කළ මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණයේ පහත වැටීම මූල්‍ය කළමනාකාරිත්ව ගැටළු උග්‍ර කිරීමට හේතුවිය.

1. කාවකාලික ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වේ. රජයේ ගිණුම් අවසාන වශයෙන් පියවූ විටදී සියළුම දත්තයන් ප්‍රතිශෝධනය වීමට ඉඩ ඇත.

ශීර්ෂය	1977	1978	1979	1980 අනුමත කළ ඇස්තමේන්තු	1980 තාවකාලික	1981 අනුමත කළ ඇස්තමේන්තු
1. ආදායම(අ) ..	6,686	11,688	12,730	12,262	13,756	15,550
2. පුනරාවර්තන වියදම ..	6,148	10,408	11,502	11,119	13,558	15,332
3. අන්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු (හිඟය - /අතිරික්තය +)	- 430	- 1,831	- 1,028	- 100	- 1,775	+ 675
4. වර්තන ගිණුම් (අතිරික්තය + /හිඟය -)	+ 108	- 551	+ 200	+ 1,043	- 1,577	+ 893
5. ප්‍රාග්ධන වියදම: එයින් නිදන් අරමුදල්, ණය ආපසු ගෙවීම් සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංවිධානවලට ගෙවන ලද දයක මුදල්	3,182 (947)	6,614 (1,165) (ආ)	8,991 (1,182) (ආ)	9,963 (1,346)	13,693 (1,502) (ආ)	12,739 (1,620)
6. අය වැය හිඟය ..	3,074	7,165	8,791	8,920	15,270	11,846
7. හිඟය පියවීම ..						
7.1 දේශීය මූල ..	1,786	2,653	4,582	3,100	8,885	3,750
(අ) බැංකු නොවන වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම් ..	1,504	2,033	2,806	3,100	2,692	3,750
(ආ) වෙළෙඳපොළ නොවන ණය ගැනීම් ..	505	453	1,096	-	884	-
(ඇ) බැංකු ක්‍රමය(ඇ) ..	- 224	167(ඇ)	680(ඇ)	-	7,077(ඇ)	-
7.2 විදේශීය මූල්‍ය ..	1,779	4,454	4,237	5,820	6,253	8,100
(අ) භාණ්ඩ ණය ..	885	1,371	1,415	2,420	1,432	8,100
(ආ) ව්‍යාපෘති ණය ..	394	1,645	833	3,100	1,171	8,100
(ඇ) දීමනා ..	500	661	1,390	300	2,137	-
(ඈ) අනෙකුත් ණය(ඉ) ..	-	778	599	-	1,513	-
7.3 මුදල් ශේෂ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම ..	- 492	58	- 28	-	133	- 4
8. රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑම ..	- 715	173	634	-	7,185	- 4

(73)

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව,
මහා භාණ්ඩාගාරය.

(අ) විදේශීය දීමනා යටතේ දක්වන ලද, ප්‍රාග්ධන දීමනා ආදායමෙහි ඇතුළත් නැත.

(ආ) 1978 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 174 ක්ද, 1979 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 178 ක්ද සහ 1980 (තාවකාලික) රුපියල් දශ ලක්ෂ 271 ක්වූ විදේශ පරිපාලන ණය ආපසු ගෙවීම් ඇතුළත් ය.

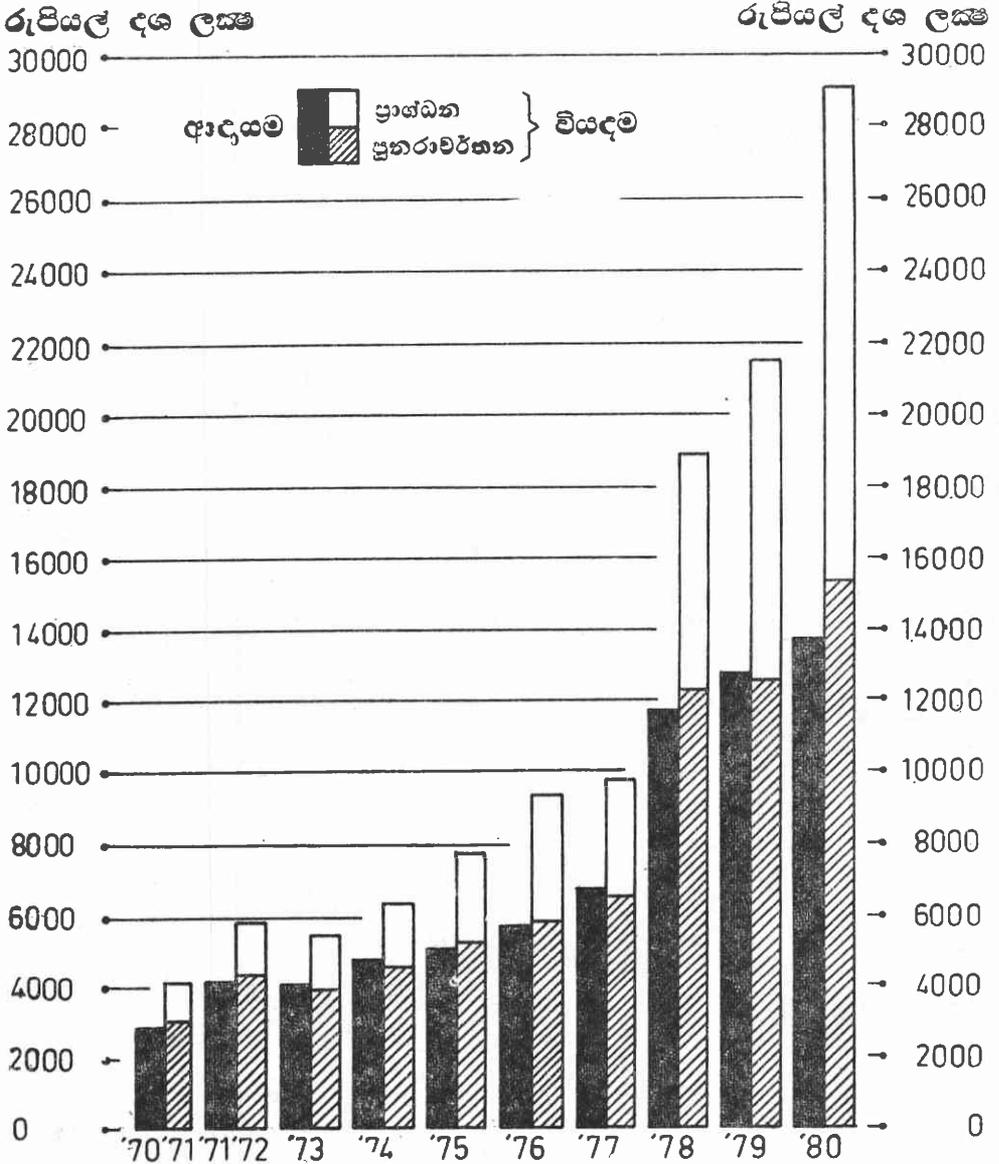
(ඇ) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංවිධානයන්ට දයක මුදල් ගෙවීම සඳහා මහ බැංකුවෙන් ලබාගත් විශේෂ අන්තිකාරම් ඇතුළත් වේ.

(ඈ) 1978 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 52 ක්ද, 1979 රුපියල් දශ ලක්ෂ 18 ක් සහ 1980 රුපියල් දශ ලක්ෂ 25 ක් වන බැංකු ක්‍රමය වෙත ආපසු ගෙවන ලද රුපියල් ණය සඳහා ගැලපුම් කර නොමැත.

(ඉ) ජා. මු. අ. භාරකාර අරමුදල් ණය 1980 අනෙකුත් ණයෙහි ජා. මු. අ. භාරකාර අරමුදල් ණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 521 ක්, යුරෝ මුදල් වෙළෙඳ ණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 897 ක් සහ ඉරාක ණය, රුපියල් දශ ලක්ෂ 95 ක්, ඇතුළත් ය.

රජයේ ආදායම සහ වියදම

මුදල් වර්ෂ අනුව*

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

* 1970/71 මුදල් වර්ෂය සැප්තැම්බර් 30 වෙනි දිනයෙන් අවසන් වේ.
 1971/72 මුදල් වර්ෂය 1971 ඔක්තෝබර් 01 දින සිට 1972 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා වූ පසළොස් මාසයට අදාළ වේ.
 1973 සිට මුදල් වර්ෂ දෙසැම්බර් 31 වන දිනයෙන් අවසන් වර්ෂයට අදාළ වේ.
 1980 සංඛ්‍යා නාවකාලිකය

ප්‍රතිශෝධිත ඇස්තමේන්තුවලට අනුව පසුගිය වසරේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 200 ක අතිරික්ත-
 යක් වෙනුවට 1980 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,577 ක භිභයක් වර්තන ගිණුමේ වාර්තා විය.
 අන්තිකාරම් ගිණුම් යටතේ විශාල ගෙවීම් සිදු නොවූයේ නම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 13,756 ක්
 වූ වර්තන ලැබීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 13,558 ක් වූ වර්තන ගෙවීම් සඳහා ප්‍රමාණවත්
 විය හැකිව තිබුනාක් මෙන්ම සුළු අතිරික්තයක්ද අනාවරණය කිරීමට ඉඩ තිබිණ. මෙසේ අන්ති-
 කාරම් ගිණුම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,775 ක ශුද්ධ ගෙවීම් මගින් වර්තන ගිණුමෙහි ඇතිවීමට
 ඉඩ තිබූ අතිරික්තය නැති කෙරින. පසුගිය වසර සමග සසඳන විට ද. ජා. නි. (නාමික) යෙහි
 රජයේ ලැබීම් කොටස සියයට 26 සිට 1980 දී සියයට 22 දක්වා පහත වැටී ඇත. තවද
 ද. ජා. නි. (නාමික) ඉකුත් වසරට වඩා සියයට 25 ක වර්ධනයක් වාර්තා කර තිබියදී, රජයේ
 ආදායම ආර්ථිකයේ මුදල් ආදායම වර්ධනයට සාපේක්ෂව හැඩ ගැසීමට ඇති හැකියාවේ අඩු
 කමක් දක්වමින් සියයට 8 ක් වැනි ඉතා අඩු වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. ශුද්ධ අන්තිකාරම්
 ගිණුම් ගෙවීම් ද ඇතුළත්ව 1980 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 15,333 ක් වූ වර්තන වියදම් රුපියල්
 දශ ලක්ෂ 2,803 ක හෙවත් සියයට 22 ක වැඩිවීමක් දක්වීය. කෙසේවෙතුව 1979 දී මෙන්ම
 1980 දී ද ද. ජා. නි. යෙහි කොටසක් වශයෙන් සුනරාවර්තන වියදම් සියයට 25 ක් විය. නිදන්
 අරමුදල් දයකවීම් සහ ණය ආපසු ගෙවීම් ද ඇතුළත්ව ප්‍රාග්ධන වියදම් රුපියල් දශ ලක්ෂ
 13,693 ක් වූ අතර එය ඉකුත් වසරේ වියදමට වඩා සියයට 52 ක වැඩිවීමකි. ද. ජා. නි. යේ
 කොටසක් ලෙස ප්‍රාග්ධන වියදම්වල අනුපාතය 1979 දී සියයට 18 සිට 1980 දී සියයට 22
 දක්වා වැඩිවිය. රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,577 ක් වූ වර්තන ගිණුමේ භිභය සමග රුපියල් දශ
 ලක්ෂ 13,693 ක් වූ ප්‍රාග්ධන වියදම් ගත්කල 1980 දී මුළු අයවැය භිභය රුපියල් දශ ලක්ෂ
 15,270 ක් වේ. මෙය අනුමත අයවැය භිභයට වඩා සියයට 71 කින් ද, ඉකුත් වසරේ භිභයට
 වඩා සියයට 74 කින් ද වූ වැඩිවීමකි. 1980 දී වාර්තා වූ අයවැය භිභය නාමික ද. ජා. නි.
 යෙන් සියයට 25 ක් විය.

සම්පත් පරතරය පියවා ගැනීම සඳහා දේශීය සහ විදේශීය යන මූලයන් දෙකෙන්ම
 රුපියල් දශ ලක්ෂ 16,162 ක මුදලක් ලබාගන්නා ලදී. මෙයින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 891 ක්
 1979 වසරේ නොපියවන ලද වියදම් සහ තැන්පතු මාරු කිරීම් පියවීම සඳහා යොදාගන්නා
 ලදී. දළ වශයෙන් ගත්කල, මුළු සම්පත් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 61 ක් වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ
 9,909 ක් දේශීය ආශයෙන් ලබාගන්නා ලදී. මෙයින් සියයට 71 ක් හෙවත් රුපියල්
 දශ ලක්ෂ 7,077 ක් සඳහා දයක වූයේ බැංකු ආශයයි. 1980 දී සංවලනය කරන ලද දේශීය
 ඉතුරුම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,෦92 ක් හෙවත් දේශීය සම්පත්වලින් සියයට 27 ක් වූ
 අතර අයවැය භිභයෙන් සියයට 18 ක් මේ මගින් මූල්‍යකරණය කරන ලදී. රුපියල් දශ ලක්ෂ
 6,253 ක් වූ විදේශ ආධාර ප්‍රමාණය, 1980 වසර තුළදී සංවලනය කිරීමට යෙදුණු මුළු සම්පත්
 ප්‍රමාණයෙන් සියයට 39 ක් වූ අතර අයවැය භිභයෙන් සියයට 41 පියවාගනු ලැබූයේ
 මෙමගිනි. විදේශ ආධාර අතුරෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,137 ක් වූ ප්‍රධාන කොටසක් ප්‍රතිදන
 වශයෙන් ලැබුණු අතර භාණ්ඩ හා ව්‍යාපෘති ණය වශයෙන් පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ
 1,432 ක් හා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,171 ක් ලැබුනි. රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,513 ක් වූ අනෙකුත්
 විදේශ මූලයන්ගෙන් ලද ණය සමන්විත වූයේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ භාරකාර ණය
 (රුපියල් දශ ලක්ෂ 521) යුරෝ-මුදල් වාණිජ ණය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 897) සහ ඉරාක
 රජයෙන් ලද ණය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 95) වලිනි.

සමස්ත අයවැය භිභය මූල්‍යකරණය කිරීම සඳහා, බැංකු ආශයෙන් ලබා ගත් රුපියල් දශ
 ලක්ෂ 7,077 ක් සමග රුපියල් දශ ලක්ෂ 133 ක් වූ මුදල් ශේෂ පහත හෙළීම ගත්විට 1980
 වර්ෂයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු නිසා ඇති වූ ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑම රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,185 ක්
 ක් වූ අතර, එය ඉකුත් වසරේදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 634 ක් විය.

1980 වසර සඳහා වන රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයන්ගේ සම්පිණ්ඩනයක් 1981 සඳහා වූ
 අනුමත ඇස්තමේන්තු සමග 1.31 සංඛ්‍යා සටහනෙහි දක්වා ඇත. ඉකුත් දස වසර සඳහා
 සංසන්දනාත්මක දත්ත සමග 1980 වසරේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියා මාර්ගයන් නිසා මතුවන ශුද්ධ
 මූල්‍ය භිභයන් පිළිබඳව සංඛ්‍යා ලේඛන පරිශීෂ්ඨයෙහි දක්වා ඇත.

ආදායම

1980 වර්ෂයේ රජයේ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 13,756 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මෙය පසුගිය වසරේ ආදායමට වඩා සියයට 8 ක වැඩිවීමකි. රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,126 ක් වූ නිෂ්පාදනය හා වියදම් මත වූ වක්‍ර බදු ලැබීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 381 ක හෙවත් සියයට 4 ක වැඩිවීමක් දක්වීය. මෙය රජයේ මුළු ආදායම් ලැබීම් වලින් සියයට 74 ක් වූ අතර 1979 දී එය සියයට 77 ක් විය. ඉකුත් වසරවල මෙන්ම විදේශීය වෙළඳාම පදනම් කරගත් බදු, මුළු වක්‍ර බදු ආදායම් එකතුවෙහි ප්‍රධාන අංගය විය. ඉකුත් වසර හා සැසඳීමේදී එම කොටස සියයට 72 සිට සියයට 65 දක්වා පහත වැටුණි. රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,906 ක් වූ සෘජු බදු ලැබීම් මගින් 1979 වසරට වඩා රුපියල් දශ ලක්ෂ 495 ක හෙවත් සියයට 35 ක වැඩිවීමක් හෙළිදරව් විය. මුළු ආදායමේ කොටසක් වශයෙන් ගත්කල 1979 දී සෘජු බදු ආදායම් කොටස සියයට 11 සිට 1980 දී සියයට 14 දක්වා වැඩි විය.

මුළු ආදායම සමස්ත ආර්ථිකයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සමග විමසා බැලීමේදී සියයට 8 ක් වන ආදායම් වර්ධනය එතරම් සතුටුදායක නැත. වර්ෂය තුළදී ආදායම/ද. ජා. නි. සහ බදු/ ද. ජා. නි. යන අනුපාතයන් දෙකෙහිම පහත බැස්මක් විය. ආදායම් අනුපාතය සියයට 26 සිට සියයට 22 දක්වා ද බදු අනුපාතය සියයට 23 සිට සියයට 19 දක්වා ද පහත වැටුණේ, බදු ආදායම ද ඇතුළු සමස්ත ආදායම් ලැබීම්වල වර්ධන වේගය ජාතික ආදායමේ වර්ධන වේගයට උචිත පරිදි පැවතීමට අපොහොසත් වූ බව හෙළිදරව් කරමිනි. නිදසුනක් වශයෙන්, වාර්ෂික දළ ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වූ ජාතික ආදායමට අනුකූලව ආදායමේ නාමානාව ගණනය කිරීමකදී 1979 දී 0.322 ක් වූ නාමානා සංගුණකය 1980 වසරේදී 0.289 ක් බව හෙළිදරව් කිරීමට යෙදුණේ වැඩිවන මුදල් ආදායම් වර්ධනයට, අනුව රජයේ ආදායම් වර්ධනය අඩුවූ සංවේදීතාවයක් ඇති බව අභවමිනි. බදු ව්‍යුහය මගින් රාජ්‍ය අංශය සඳහා ප්‍රමාණවත් සම්පත් ප්‍රමාණයක් ලබාගත යුතුවා පමණක් නොව, නොකඩවා ප්‍රසාරණය වන ආයෝජන වැඩ පිළිවෙලවල් මූල්‍යකරණය කිරීමට හැකිවන පරිදි අවම වශයෙන් ජාතික ආදායමේ වැඩිවීමට අනුකූලව ආදායමේ ප්‍රසාරණයක්ද, ඇතිකළ යුතු බවද වැදගත් ය.

මුළු ආදායම් ලැබීම්වලින් වක්‍රබදු ආදායම හිමිකරගත් සාපේක්ෂ කොටස සියයට 77 සිට 74 දක්වා පහත වැටුන අතර, ව්‍යාපාර පිරිවැටුම් බදු මත එක් රැස් කළ ආදායමේ වාර්තා වූ සියයට 44 ක වැඩිවීම නිසා වක්‍ර බදු ආදායමෙහි ව්‍යාපාර පිරිවැටුම් බදුවලට අදාල කොටස සියයට 12 සිට 17 දක්වා වැඩිවීය. ව්‍යාපාර පිරිවැටුම් බදු ලැබීම් වැඩිවීමට හේතු වූයේ, බදු අනුපාතයන් වැඩිවන ලෙස ප්‍රතිශෝධනය කිරීම, ඉහළ මට්ටමක වූ ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය සහ ආර්ථිකය තුළ පවත්නා උද්ධමනකාරී ආවේගයන්ය. ආදායම් ව්‍යාප්තිය කෙරේ බදුවල බලපෑම සැලකීමේදී සියළුම වර්ගයේ වක්‍ර බදු ඉහළ මට්ටමකට ප්‍රතික්‍රමිකතාවයක් දක්වයි. කෙසේවුවත්, සහල්, පිටි සහ සීනි වැනි පොදු පරිභෝජන භාණ්ඩ හෙවත් වැටුප් භාණ්ඩයන් ව්‍යාපාර පිරිවැටුම් බදු වලින් නිදහස් කිරීම මගින් ප්‍රතික්‍රමිකතා බලපෑම බොහෝ දුරට අඩු කර ඇත. භාණ්ඩ සඳහා ඉල්ලුම් රටාව සහ අවසාන ප්‍රයෝජනයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් විවිධ තීරු බදු අනුපාතයන් යොදා ගැනීම මගින් ආනයන තීරු බදු සම්බන්ධයෙන් වුව ද අනුක්‍රමික බදු ක්‍රියා මාර්ගයන් හඳුන්වා දී ඇත.

ප්‍රධාන වශයෙන් තේ අපනයන බදුවලින් ලැබූ අඩු ආදායම් නිසා ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම මුල් කරගත් බදුවල කොටස සියයට 55 සිට සියයට 48 දක්වා අඩු විය. නිෂ්පාදන හා වියදම් මුල් කරගත් වක්‍ර බදු අතර ප්‍රධානතම ආදායම් අංගය වූ අපනයන බදු, මුළු ලැබීම් වලින් සියයට 36 ක් වූ අතර පසුගිය වසරේ එම කොටස සියයට 43 ක් විය. අපනයන බදු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 537 කින් හෙවත් සියයට 13 කින් අඩු විය. පසුගිය වසර හා සසඳන විට තේ සහ පොල් සඳහා බදු ආදායම පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 530 කින් හෙවත් සියයට 21 කින් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 127 කින් හෙවත් සියයට 38 කින් අඩුවී ඇත. තේ වලින් ලැබූ ආදායම අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ තොග තේ කිලෝවක් සඳහා වූ විශේෂිත අපනයන බදු අනුපාතිකය 1979 ජූලි මස සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි රු. 15.50 සිට රු. 10.50

දක්වා ප්‍රතිශෝධනය කිරීමයි. කී. ග්‍රැ. දශ ලක්ෂ 3 කින් අපනයන පරිමාවේ ඇති වූ ආන්තික අඩුවීම සහ 1980 ජූලි මස සිට පැකට්ටු හා මලු වශයෙන් අපනයනය කරන ලද තේ සඳහා අපනයන බදු අඩුවන සේ කිරීමට යෙදුණු ප්‍රතිශෝධනයන් ද ආදායමේ පහත වැටීමට හේතු විය. ප්‍රමාණය මත පදනම් වූ විශේෂ බදු අනුපාතයකට යටත් වූ පොල් සම්බන්ධයෙන් ද ආදායම අඩුවීමට ප්‍රධාන හේතුව වූයේ දේශීය නිෂ්පාදනය පහත වැටීම නිසා සියයට 55 කින් අපනයන පරිමාවේ පහත වැටීමයි. අනෙක් අතට දේශීය නිෂ්පාදනය අඩුවීමේ හේතුවෙන් අපනයන පරිමාවේ පසුබැස්මක් තිබියදී වුවද ඉහළ ගිය අපනයන මිල නිසා, අපනයන මිල අනුව වෙනස් වන බදු අනුපාතවලින් යුත් රබර්වලින් ලැබූ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 99 ක හෙවත් සියයට 8 ක වැඩිවීමක් වාර්තා විය.

කරදමුංගු, කොකෝවා සහ පැහිරි තෙල් වැනි සුළු අපනයන නිෂ්පාදිත 1979 නොවැම්බර් මස සිට තීරු බද්දෙන් නිදහස් කරන ලද නමුත්, සුළු අපනයන වෙතින් ලද තීරු බදු එකතුව රුපියල් දශ ලක්ෂ 21 කින් හෙවත් සියයට 21 කින් වැඩිවී රුපියල් දශ ලක්ෂ 120 ක් විය. අපනයන පරිමාවේ ආන්තික හීනවීමක් තිබියදී වුවද, වාසිදායක අපනයන මිල ගණන් නිසා ප්‍රධාන සුළු අපනයන නිෂ්පාදිතයන්ගෙන් එක්කම වූ කොහු කෙඳි රුපියල් දශ ලක්ෂ 58 කින් අපනයන තීරු බදු සඳහා දායක විය. ඉහළ අපනයන මිල ගණන් නිසා අපනයන බදු වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 22 ක් කුරුඳු අපනයනයෙන් එක් රැස් කර ගැනීමට හැකි විය. මිනිත් සම්බන්ධයෙන් දේශීය නිෂ්පාදිතයේ සියයට 41 ක පහත වැටීමක් තිබියදී වුවද ඉතා සතුටුදායක අපනයන මිල ගණන් නිසා රුපියල් දශ ලක්ෂ 79 ක් වූ අපනයන පිරිවැටුම් මත රුපියල් දශ ලක්ෂ 20 ක් තීරු බදු වශයෙන් ලබා ගැනීමට හැකි විය.

මුළු වක්‍ර බදු ආදායමෙන් සියයට 27 ක පංගුවක් සහිතව දෙවැනි ප්‍රධාන අය ශීර්ෂය වූ ආනයන බදු මුළු ආදායම ලැබීමවලින් සියයට 20 ක් විය. රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,754 ක් වූ වර්තන ආනයන බදු ලැබීම ඉකුත් වසරට වඩා සියයට 21 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළේය. කෙසේවුවද, තීරු බදුවලට අදාළ සාමාන්‍ය අනුපාතය සියයට 10 සිට 8 දක්වා අඩුව ඇත. වෙනත් අයුරකින් සඳහන් කළහොත් ආනයන ආදායම් වැඩිවීමේ වර්ධන අනුපාතය, ආනයන වටිනාකම් වැඩිවීමේ වර්ධන අනුපාතයට අනුව වෙනස්වීමට අපොහොසත්වී ඇත. වටිනාකම අනුව සියයට 49 කින් වැඩිවූ නමුත් ආනයන ආදායම පුළුල් වූයේ සියයට 21 කින් පමණි. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ ඛනිජ තෙල්, පොහොර සහ රාජ්‍ය ආංශයේ ආයෝජන භාණ්ඩ වැනි තීරු බදු රහිත ආනයන භාණ්ඩයන්ගේ සැලකිය යුතු වැඩිවීම ය. සහල්, පිටි, සීනි, ඛනිජ තෙල්, පොහොර වැනි හඳුනාගත හැකි ආනයනයන් ඉවත් කළවිට ඉතිරි ආනයනයන්හි සාමාන්‍ය බදු අනුපාතිකය සියයට 12 වශයෙන්ම පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේදී නොවෙනස්ව පැවතුණි.

මුළු වක්‍ර බදු ලැබීම අතර ප්‍රධාන ශීර්ෂයක් වූ වරණ අලෙවි බදු මගින් ලත් ආදායමේ අඩුවීමක් වාර්තා කර ඇත. එය මුළු වක්‍ර බදු ආදායමෙන් හිමිකර ගත් කොටස සියයට 20 සිට සියයට 18 දක්වා පහත වැටුන අතර, මුළු ආදායම ලැබීමවලින් එහි කොටස සියයට 15 සිට සියයට 13 දක්වා අඩුවිය. නිරපේක්ෂ වශයෙන් ගත්කල වරණ අලෙවි බදුවලින් ලත් ආදායම සියයට 7 කින් හෙවත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 134 කින් පහත වැටීමක් වාර්තා කළේය. මෙයට හේතු වූයේ වටිනාකම් මත වූ තේ බදු සහ පොල්මද ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන සඳහා වූ පරිපාලන ගාස්තුවලින් ලැබූ අඩු ආදායමයි. වටිනාකම් මත තේ බදු වලින් ලැබූ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 125 කින් අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ බදු අනුපාතිකයන්ගේ අඩු කිරීම සහ බදු ක්‍රියාත්මක වන මිල වැඩිවනයේ කරනු ලැබූ ප්‍රතිශෝධනයයි. පොල්මද ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන සඳහා පරිපාලන ගාස්තු රුපියල් දශ ලක්ෂ 275 කින් හෙවත් සියයට 71 කින් අඩු වූ අතර, ක්‍රියාත්මක මිල ඉහළ දැමීම සහ අපනයන පරිමාව සියයට 55 කින් පහත වැටීම මෙයට හේතු විය. දුම්කොළ බදු හා මත්පැන් මත සුරා බදු යන දෙආංශයන්ම ඉහළ ලැබීම් වාර්තා විය. දුම්කොළ බදු ලැබීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 993 ක් වූ අතර එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 192 ක හෙවත් සියයට 24 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළේය. රුපියල් දශ ලක්ෂ 572 ක් වූ

මත්පැන් මත සුරා බදු ලැබීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 74 ක හෙවත් සියයට 15 ක වැඩිවීමක් සටහන් කිරීමට යෙදුණි. දුම්කොළ සහ මත්පැන් මත, සුරාබදු වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ දේශීය භාණ්ඩ බදු ඉහළ දැමීමය.

සෘජු බදුවලින් ලැබූ මුළු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,906 ක් වූ අතර එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 496 ක හෙවත් සියයට 35 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළේය. සවිස්තර දත්තයන් ලබා ගත නොහැකි වුවද, එම වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවී ඇත්තේ සාමූහික අංශයෙන් එකතු වූ ඉහළ ලැබීම් බව පෙනී යයි. මුළු ආදායම් ලැබීම් අතර සෘජු ලැබීම් භීෂිකරගත් කොටස සියයට 11 සිට 14 දක්වා වැඩි වූ අතර, සෘජු බදු ද. ජා. නි. යට දක්වන අනුපාතයෙහි ද සියයට 2.8 සිට 3.1 දක්වා ආන්තික වැඩිවීමක් වාර්තා විය.

පුනරාවර්තන වියදම

1980 දී නවතම ඇස්තමේන්තු අනුව අත්තිකාරම් ගිණුම් මගින් කරන ලද ශුද්ධ ගෙවීම් සහ පරිපූරක වියදම් ද ඇතුළත්ව මුළු පුනරාවර්තන වියදම පසුගිය වසරට වඩා සියයට 22 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 15,333 ක් විය. පුනරාවර්තන සම්මතයන් යටතේ මුළු පරිපූරක ඇස්තමේන්තු රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,489 ක් ද අත්තිකාරම් ගිණුම් මත රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,775 ක ශුද්ධ ගෙවීමක් ද මෙයට ඇතුළත් විය.

පුද්ගලික පඩිනම් සහ විශ්‍රාම වැටුප් පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,730 ක් හා රුපියල් දශ ලක්ෂ 735 වෙමින් සියයට 12 සහ සියයට 28 ක සමස්ත වැඩිවීමක් වාර්තා වූ අතර මුළු පුනරාවර්තන වියදමෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස එය භීෂිකර ගත් කොටස සියයට 31 සිට 29 දක්වා ආන්තික වශයෙන් අඩු විය. රාජ්‍ය ණය සඳහා පොළී ගෙවීම් සියයට 34 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,282 ක් විය. මීට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා රුපියල් සුරැකුම්පත් වෙනුවෙන් වැඩි පොළියක් ගෙවීමට සිදුවීම ය.

ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුවට ගෙවූ පොළී සහනාධාරය වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 258 පසුගිය වසරේ ගෙවූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 92 හා සැසඳීමේදී තුන් ගුණයක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කෙරුන ද, පසුගිය වසරේ ගෙවීම්වල කාල පමාවන් සඳහා ගැලපුම් කළ විට නියම වැඩිවීම රුපියල් දශ ලක්ෂ 36 ක් හෝ සියයට 16 ක් විය.

1978 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක වූ ආදායම් ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය, 1980 ජූලි මාසයේදී ඉවත් කර ගැනීමට යෙදුන අතර ඒ සඳහා අනුමත ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණය වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 230 ක මුදලින් වියදම් නොවූ මුදල විමධ්‍යගත අයවැය සඳහා මාරු කරන ලදී. පාරිභෝගික මිළ සහනාධාරයන් වෙනුවට ආහාර හා භූමිතෙල් මුද්දර මගින් ආදේශ කරන ලද සෘජු ආදායම් සංක්‍රාමයන් සඳහා වියදම් පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,595 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 182 ක් විය. කෙසේ වුවද ළදරු කිරි ආහාර වෙනුවෙන් මිළ සහනාධාරයක් පැවති අතර ඇස්තමේන්තුගත වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 105 කි. පසුගිය වසරේ මේ සඳහා වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 75 ක් විය. රජයේ පාසැල්වල සියළුම ළමයින් අතර පාසැල් පොත් නොමිලයේ බෙද හැරීමට ගත් තීරණය නිසා පුනරාවර්තන සම්මත යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 73 ක නව සම්මතයක අවශ්‍යතාවයක් ඇති වන. අවම නිෂ්පාදන මිළ සහතික කරන, තේ සඳහා මිළ ආධාරක ක්‍රමය යටතේ සහනාධාර ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 65 ක් විය. මුළු ආනයන බදු ප්‍රතිදාන දීමනාවන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 350 වශයෙන් ඇස්තමේන්තු කර තිබුණු අතර පසුගිය වසරේ වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 140 කි. මේ වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ආනයනය කරන ලද අමු ද්‍රව්‍ය සඳහා ගෙවන ලද තීරු බදු මත ප්‍රතිදාන ලැබීමට සුදුසුකම් ලැබූ මසා නිම කළ ඇඳුම්වල අපනයන වටිනාකම සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වැඩිවීම ය.

අර්ධ-රාජ්‍ය ආයතන හෙවත් සංස්ථා සඳහා වර්ෂය තුළදී කරන ලද සංක්‍රාම ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,722 ක් වශයෙන් තාවකාලිකව ඇස්තමේන්තුකර තිබිණ. පසුගිය වසරේ සංක්‍රාම ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 914 ක් විය. අර්ධ-රාජ්‍ය ආයතනයන්ට වර්තන අරමුදල් සංක්‍රාම කිරීමට විවිධ කරුණු හේතු විය. පළමුව, ලාභ අපේක්ෂා නොකරන අර්ධ-රාජ්‍ය ආයතනයන්හි වර්තන වියදම් සඳහා සාමාන්‍ය වශයෙන් කරන සංක්‍රාමයන් විය. දෙවනුව, ඇතැම් සහනාධාර යෝජනා ක්‍රම පවත්වාගෙනයාම වැනි ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයන් ද, තුන් වෙනුවට පාඩු පියවා ගැනීම සඳහා කරන ලද සංක්‍රාම ද විය. වර්තන සංක්‍රාමයන් ඉහළයාමට මූලික වශයෙන් හේතු වූයේ රාජ්‍ය පොහොර සංස්ථාව සහ ශ්‍රී ලංකා ගම්නා ගමන මණ්ඩලය වෙනුවෙන් වැඩි ගෙවීම් කිරීමට සිදුවීම ය. පොහොර සහනාධාර ක්‍රමය නිසා රාජ්‍ය පොහොර සංස්ථාවට රුපියල් දශ ලක්ෂ 800 ක් සංක්‍රාම කෙරුණ අතර පසුගිය වසරේ එම ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 395 කි. පසුගිය වසරේ ශ්‍රී ලංකා ගම්නා ගමන මණ්ඩලයට ගෙවූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 85 සමග සසඳන විට මෙහෙයවීම් පාඩු පියවා ගැනීම සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 457 ක් වර්ෂය තුළදී ගෙවා ඇත. ජාතික කිරි මණ්ඩලයට පවරන ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 53 ක මුදල නිෂ්පාදන සහනාධාරය පවත්වාගෙනයාම වෙනුවෙන් විය. කඩදසි සංයුක්ත මණ්ඩලයට රුපියල් දශ ලක්ෂ 29 ක් සහනාධාර ක්‍රමය යටතේ සංක්‍රාම කර ඇත. ලාභ අපේක්ෂා නොකරන ආයතන යටතේ පැවරුම් ලැබූ ප්‍රධාන ආයතන වනුයේ විශ්ව විද්‍යාල හා විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 109), ලංකා සංචාරක මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 49), ජාතික අධුනිකත්ව මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 41) සහ ජාතික තරුණ සේවා සභාව (රුපියල් දශ ලක්ෂ 30) ක් ය.

අත්තිකාරම් ගිණුම්

වසර තුළදී අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු මත වූ වියදම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,775 ක්වූ අතර ඉකුත් වසරේ එම වියදම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,028 ක් විය. මෙය 1980 වසරේ මුළු පුනරා-වර්තන වියදමින් සියයට 13 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් විය. ඉකුත් වසරේදී එය සියයට 9 කි. ආහාර කොමසාරිස්ගේ ආහාර මිළදී ගැනීමේ හා බෙද හැරීමේ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,525 ක ශුද්ධ ගෙවීම් අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු මත සිදුකළ වියදම් අතර ප්‍රධාන විය. ඉතිරි ප්‍රමාණය අනෙක් අත්තිකාරම් ගිණුම් සඳහා විය. තාවකාලික දත්තයන්ට අනුව ශ්‍රී ලංකා-චීන වෙළෙඳ ගිණුම් කටයුතුවලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 208 ක ශුද්ධ ගෙවීම්ක (වියදමක්) සිදුවිය හැකිව තිබිණ. ඉහළ ගිය භාණ්ඩ හා සේවා පිරිවැය සහ වැඩිවුන කාර්යයන්, ප්‍රතිපාර්ශ්වීය වියදම් සම්මතයක් මගින් හිලව නොකරන ලද අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතුවලින් මතු වූ අලාභයන් සහ රජයේ නිලධාරීන් සඳහා වැඩි කළ ණය පහසුකම් නිසා විශාල වශයෙන් අත්තිකාරම් කෙරෙහි නැඹුරුවීමක් අවශ්‍ය විය. විශේෂයෙන් සීනි හා කිරිඟු පිටි සම්බන්ධව ඉහළ ගිය ආනයන මිළයන්, ආහාර කොමසාරිස්ගේ අත්තිකාරම් ගිණුමහි අධික ගෙවීම්වලට මූලික වශයෙන් වගකිවයුතු විය. ආහාර කොමසාරිස්ගේ ගිණුම මත දරන ලද වියදම් අතර වෙළෙඳ අලාභ සහ වෙළෙඳ ණය ගැතියන්ගේ වැඩිවීම් ද අඩංගු විය. කෙසේවුවද, මුළු අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු උදෙසා මුල් අයවැයෙන් වෙන් කරනු ලැබූයේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 100 ක් පමණි. එබැවින් පිළිවෙලින් තෙවැනි වර්ෂය සඳහාත්, අයවැය ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි ලා ප්‍රධාන බාධකයක් වශයෙන් අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු පැවතුනි. මෙයට ප්‍රථම වාර්තා සහ විවරණයන් මගින් මෙම ගැටළුව පිළිබඳ අවධානය යොමු කරවන ලද අතර අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු නිශ්චිත වශයෙන් වාර්ෂික අයවැය හා සංයුක්ත කළ හැකිවන සේ අයවැය ස්වරූපය හැඩ ගැස්වීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කෙරිණ.

ප්‍රාග්ධන වියදම

පරිපූරක ඇස්තමේන්තු ඇතුළත්ව, මුළු ප්‍රාග්ධන වියදම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 13,693 ක් විය. මෙය පසුගිය වසරට වඩා රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,702 කින් හෙවත් සියයට 52 ක වැඩිවීමකි. මුල් ඇස්තමේන්තු ප්‍රමාණයට වඩා සියයට 31 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරමින් පරිපූරක ඇස්තමේන්තු ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,801 ක් විය. නිදන් අරමුදල් දයකවීම් සහ ණය ආපසු ගෙවීම් අත්හල විට මුළු ප්‍රාග්ධන වියදම් ප්‍රමාණය

පසුගිය වසරට වඩා සියයට 56 ක වැඩිවීමක් වාර්තා කරමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 12,191 ක් විය. පසුගිය වසරේ වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,809 කි. නිදන් අරමුදල් දයකවීම සහ ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,502 ක් වූ අතර එය පසුගිය වසරට වඩා රුපියල් දශ ලක්ෂ 320 ක වැඩිවීමක් දක්වීය.

රජයේ ගිණුම් අවසාන වශයෙන් පියවා නොමැති නිසා නියම වියදම මෙතෙක් නිශ්චිත වශයෙන් නිගමනය කර නැත. සංවලනය කරන ලද මුළු සම්පත් ප්‍රමාණය සමග, මුල් ඇස්තමේන්තු සහ පරිපූරක ඇස්තමේන්තු සැසඳීමෙන් සමස්ත ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ උපත වියදම් ප්‍රමාණය පිළිබඳ තාවකාලික ඇස්තමේන්තුවක් ලබාගැනීමට හැකි වී ඇත. මේ අනුව ගණනය කළ උපත වියදම් ප්‍රමාණය සියයට 15 ක් වේ. නිදන් අරමුදල් දයකවීම් හා ණය ආපසු ගෙවීම් අත්හැර, මුළු ප්‍රාග්ධන වියදම සියයට 56 ක වැඩිවීමක් වාර්තා කිරීමට යෙදුනි. මෙහි දී ප්‍රාග්ධන වියදම පිළිබඳ දත්තයන්, මූල්‍යමය ලෙස සාක්ෂාත් කර ගත් ඉලක්කයන් පමණක් ගණනය කර දක්වන බව සඳහන් කළ යුතුය. ද්‍රව්‍යමය ඉලක්කයන් කෙතෙක් දුරට ඉටු වූයේ දැයි මෙයින් නිවැරදිව දක්වෙන්නේ නැත. එය ලබාගැනීම සඳහා කායඵළ අයවැය ක්‍රමයක් අවශ්‍ය වෙයි. විශේෂයෙන් උද්ධමනකාරී තත්ත්වයක දී ප්‍රාග්ධන වියදමේ නියත වශයෙන් ඇති වූ වැඩිවීම නිගමනය කිරීමට ප්‍රාග්ධන වියදම් සඳහා අදාළ ගැලපුම් කළ යුතුය. පවත්නා මිලට සටහන් වූ සියයට 56 ක වැඩිවීමක් වෙනුවට ආරෝපිත ද. ජා. නි. ගැලපුමට අනුව ප්‍රාග්ධන වියදමේ වැඩිවීම සියයට 32 කි. රටකුළ ප්‍රාග්ධන තොග වැඩි කිරීමේ අභිලාෂයෙන් ඇති වූ ආයෝජන ක්‍රියාවලියන්, වැඩි වූ ප්‍රාග්ධන වියදම්වලින් දක්වෙන අතර කෙටි කාලීන වශයෙන් ඉක්මණින් ප්‍රතිඵල ලබාදෙන යෝජනා ක්‍රම සහ දිගු කාලීන වශයෙන් ඉහළ පලදාවන් ලබාදෙන යෝජනා ක්‍රමයන් අතරේ යෝග්‍ය කුලීනතාවයක් ඇතිවන අයුරු ආයෝජන සම්පත් බෙදීම පිළිබඳ සහතිකවීමක් තිබීම ඉතා වැදගත් වේ.

ප්‍රාග්ධන වියදම් පිළිබඳ අමාත්‍යාංශ අනුව කෙරුණු වර්ගීකරණයක් සංඛ්‍යා ලේඛන පරිශීෂ්ටයේ දක්වා ඇත.

රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,500 ක් වූ අයවැය ප්‍රතිපාදනය වෙනුවට මහවැලි යෝජනා ක්‍රමය සඳහා තාවකාලික දත්තයන්ට අනුව නියම වියදම, සියයට 10 ක උපතවියදමක් දක්වමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,137 ක් විය. සම්පූර්ණ වශයෙන් පළමුවෙනි, දෙවෙනි සහ තෙවෙනි අදියරයන්ට සම්බන්ධ සංවර්ධන වැඩ සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 439 ක් වියදම් කිරීමට යෙදුන අතර මෙයින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 428 ක් දෙවෙනි සහ තෙවෙනි අදියරයන් සඳහා වියදම් විය. කඩිනම් වැඩ පිළිවෙලෙහි ප්‍රධාන යෝජනා ක්‍රම 4 එනම්. වික්ටෝරියා (රුපියල් දශ ලක්ෂ 901),කොන්මලේ (රුපියල් දශ ලක්ෂ 862), රන්දෙණිගල (රුපියල් දශ ලක්ෂ 30) සහ මාදුරු ඔය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 383) ය. සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 2176 ක් වැය විය. ආශ්‍රිත වාරිමාර්ග ක්‍රම යටතේ වියදම් කළ ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 350 ක් විය. මෙයින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 99 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 240 ක් පිළිවෙලින් බී සහ සී වාරිමාර්ග පද්ධති වෙනුවෙන් වියදම් කෙරින. රුපියල් දශ ලක්ෂ 172 ක් වූ ශේෂය උල්භිටිය ඔය සහ මොරගහකන්ද ජලාශ යෝජනා ක්‍රම සහ රෙනලවල සහ කන්දකාඩු වාරිමාර්ග සංකීර්ණයන් සඳහා වියදම් විය.

පළාත් පාලන නිවාස හා ඉදිකිරීම් අමාත්‍යාංශයේ නිවාස වැඩපිළිවෙල උදෙසා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,038 ක් වියදම් වූ අතර එය මුළු අමාත්‍යාංශය සඳහා වූ සම්මතයෙන් සියයට 48 ක් තරම් විය. විශාලතම වියදම් කොටස වූයේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 634 ක වියදමක් සහිත වූ නාගරික නිවාස වැඩපිළිවෙලයි. මැතිවරණ කොට්ඨාශ පදනමින්, නිවාස යෝජනා ක්‍රම යටතේ මුළු ප්‍රතිපාදනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 30 ක් වුවත් වියදම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 167 ක් විය. 'අඩු වියදම් නිවාස වැඩ පිළිවෙල' සහ හදිසි නිවාස වැඩපිළිවෙල (කොළඹ නගර ප්‍රදේශය) යටතේ වූ උපත වියදම් විශාලය. පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 23 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 22 ක් වූ ප්‍රතිපාදන වෙනුවට රුපියල් දශ ලක්ෂ 8 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 7 ක්

මෙම වැඩපිළිවෙලට සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ලදී. අන්තම් නිවාස වැඩපිළිවෙල සහ ආදර්ශ ගම්මාන වැඩපිළිවෙල යටතේ පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 139 ක සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 8 ක ප්‍රතිපාදන වූ අතර වියදම් කළ ප්‍රමාණයන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 130 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 9 ක් විය. අමාත්‍යාංශය මගින් කෙලින්ම බාර ගන්නා ලද නිවාස කටයුතු වලට අමතරව රුපියල් දශ ලක්ෂ 23 ක මුදලක් ජාතික නිවාස අරමුදලින් වියදම් කෙරිණ.

අදාළ ප්‍රධාන අමාත්‍යාංශ විසින් ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර පාර්ලිමේන්තු සංකීර්ණය සඳහා 1980 වර්ෂය තුළදී කරන ලද වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 562 ක් වේ. මේ සඳහා ප්‍රතිපාදනයන් අමාත්‍යාංශ කීපයකින් සැපයුණි. රුපියල් දශ ලක්ෂ 310 ක ප්‍රමාණයක් ගොඩනැගිලි දෙපාර්ත- මේන්තුව මගින් ප්‍රධාන ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා වියදම් කෙරිණ. පහත් බිම් සංවර්ධන මණ්ඩලය මගින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 105 ක් වියදම් කෙරිණ. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ අනෙකුත් ප්‍රධාන වියදම් වූයේ විදුලි බල (රුපියල් දශ ලක්ෂ 56), මහා මාර්ග (රුපියල් දශ ලක්ෂ 37), විදුලි සංදේශ කටයුතු (රුපියල් දශ ලක්ෂ 35) සහ ජල සම්පාදන සහ ජලාපවහන (රුපියල් දශ ලක්ෂ 19) කටයුතු සඳහාය.

මහ කොළඹ ආර්ථික කොමිසම සඳහා වර්ෂය තුළ දී කරන ලද ප්‍රතිපාදනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 10 ක් වූ අතර, 1979 වර්ෂයේදී තැන්පතු වලට මාරු කරනු ලැබූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 108 ක අතිරේක මුදලක් ද ප්‍රයෝජනයට ගනු ලැබිණ. කෙසේ වුවත් වර්ෂය තුළදී වියදම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 54 ක් විය. මෙය වියදම් වූයේ ආයෝජන සංවර්ධන කලාප (රුපියල් දශ ලක්ෂ 13), මීගමුව නගර සංවර්ධනය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 11), ආර්ථික කොමිසමේ ගොඩ- නැගිල්ල මිළදී ගැනීම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 23) සහ පළාත් පාලන අධිකාරීන්ට කරන ලද ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 7) සඳහා ය.

විමධාගත අයවැය සඳහා ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 420 ක් වූ අතර ප්‍රයෝ- ජනයට ගත් මුදල රුපියල් දශ ලක්ෂ 413 ක් විය. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය සඳහා කරන ලද වියදම් මීට ආතුළත් වී නැත. 1980 ජූලි මාසයේ දී ආදායම් ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය ඉවත් කිරීමට යෙදුන අතර ඒ සඳහා වූ වෙන්කිරීම්වලින් කොටසක් විමධාගත අයවැය සඳහා මාරු කරන ලදී. විමධාගත අයවැය වැඩපිළිවෙල යටතේ වර්ගීකරණය කර ඇති ප්‍රධාන ක්‍රියාවලියන් වූයේ අධ්‍යාපන (රුපියල් දශ ලක්ෂ 118), මාර්ග (රුපියල් දශ ලක්ෂ 102), කෘෂිකර්ම සහ වාරිමාර්ග (රුපියල් දශ ලක්ෂ 48), පළාත් පාලන කටයුතු (රුපියල් දශ ලක්ෂ 43) හා සිවිල් පරිපාලනය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 20) යන කටයුතුය.

අයවැය හිඟය පියවීම

වසරේ ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු මගින් පැන නැගුණු අයවැය හිඟය රුපියල් දශ ලක්ෂ 15,270 ක් වූ අතර මුල් ඇස්තමේන්තු අනුව එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,920 ක් විය. ඉකුත් වසරේදී එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,791 ක් විය. කෙසේ වෙතත් සාමාන්‍යයෙන් මූල්‍ය සම්පත් සපයන ප්‍රභවයන්ගෙන් ලබාගත හැකි සම්පත් ප්‍රමාණය, අයවැය පරතරය පියවා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් වන සේ ප්‍රසාරණය වූයේ නැත. ඒ අනුව දේශීය සහ විදේශීය යන ප්‍රභව යන් දෙකෙන්ම අමතර සම්පත් ලබා ගැනීමට කටයුතු යොදන ලදී මුළු විදේශීය මූල්‍යකරණය (වාණිජ ණය ගැනීම් ද ඇතුළත්ව) රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,253 ක් විය. අයවැය ඇස්තමේන්තු අනුව එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,820 ක් විය. රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,692 ක් බැංකු නොවන දේශීය ප්‍රභවයන්ගෙන් ලද අතර, එය මුල් ඇස්තමේන්තුව වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,100 ට වඩා සැලකිය යුතු අයුරින් අඩු වීමකි. වෙළඳපොල නොවන ණය ක්ෂේත්‍රයෙහි දී ණය කටයුතු හා අතීත කැපවීම් බේරුම් කිරීම් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 884 ක ඉද්ධ ගෙවීමක් ඇති වූ අතර එමගින් මෙම බැරරුම් මූල්‍ය තත්ත්වය කවදුරටත් නිවු උග්‍ර තත්ත්වයට පත් කෙරිණ. ඒ අනුව අවසාන අයවැය තත්ත්වය යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,210 ක සම්පත් පරතරයක් හෙළිදරව් කෙරිණ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, මුදල් පාලන ගැටළුවලට මුහුණ දීමට භාණ්ඩාගාරයට සිදුවිය. තම කැප වූ වියදම් දැරීමට හැකිවනු සඳහා බැංකු අංශයෙන් ණය ලබා ගැනීමට රජය පොළඹවනු ලැබීය. අයවැය හිඟය පියවීමට යොදාගත් මුළු බැංකු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,077 ක් වූ අතර එයට අතිරේකව රුපියල් දශ ලක්ෂ 133 ක මුදල් ශේෂ ද ප්‍රයෝජනයට ගැනිණ.

දේශීය වෙළඳපොළ තුළ අරමුදල් සංවලනය කිරීමේ උත්සාහයේ වූ සීමිත සාර්ථකත්වය නිසා රජයට 1979 දී ගිවිසගත් යුරෝ මුදල්, වාණිජ ණය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය විය. සමස්ත අයවැය හිඟයෙන් සියයට 41 ක් පමණ ප්‍රමාණයක් ආවරණය කෙරුන, ඉහත සඳහන් වාණිජ ණය ද ඇතුළත් මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණය, රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,253 ක් විය. කෙසේ-වුවත්, යුරෝ ඩොලර් ණය ඉවත් කළවිට අයවැය කටයුතු සඳහා කලින් අපේක්ෂා කරනු ලැබූ විදේශාධාර මාර්ගයෙන් ලද මුදල රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,356 කි. පසුව සඳහන් කළ සංඛ්‍යාවට අනුව අයවැය හිඟය පියවීම වෙනුවෙන් විදේශීය මූල්‍යකරණ දයකත්වය සියයට 35 ක් විය.

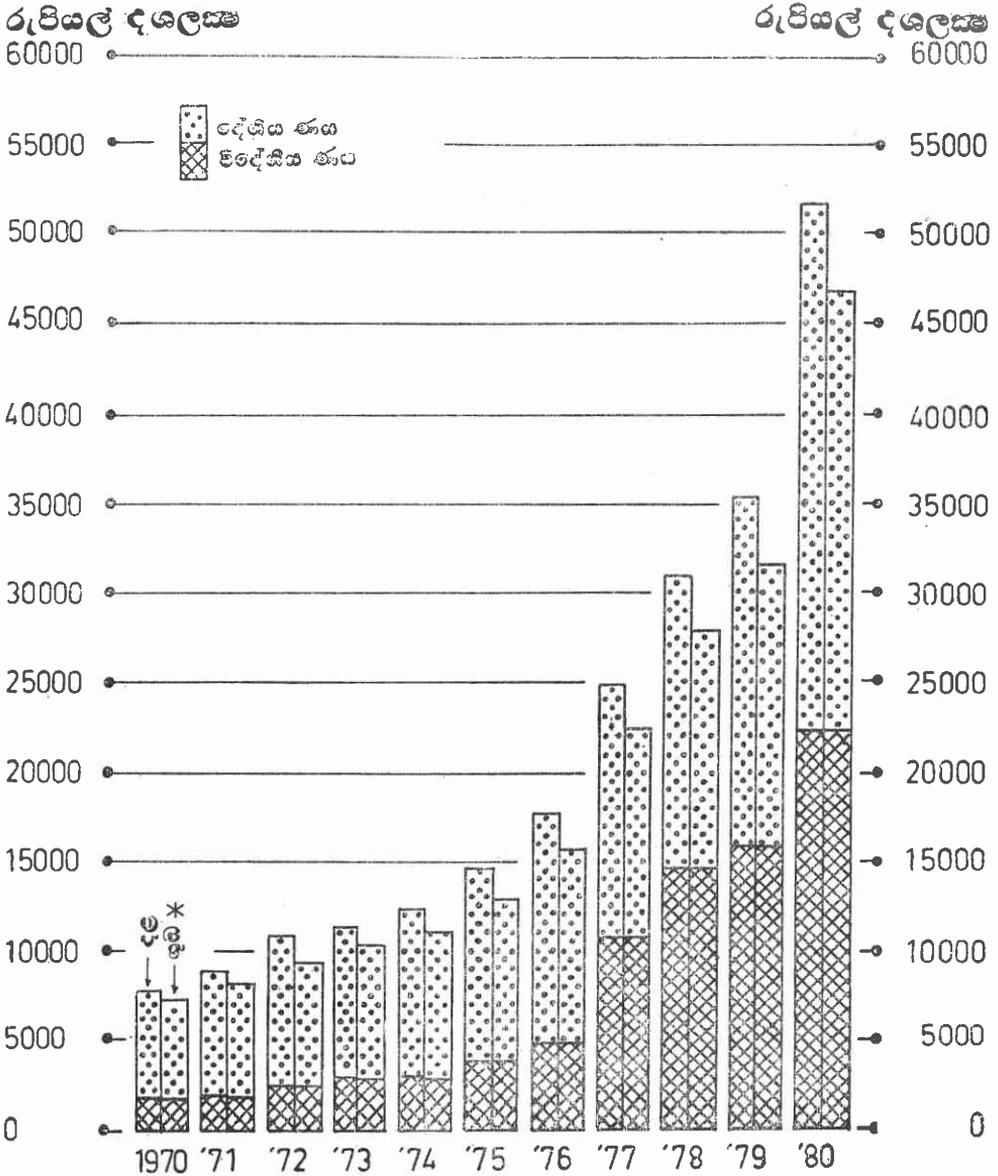
ඉකුත් වසර සමග සැසඳීමේදී මුළු විදේශ මූල්‍යකරණය, රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,016 කින් හෙවත් සියයට 48 කින් වැඩිවීමක් වාර්තා විය. ණය මූල්‍යකරණය සියයට 45 කින් වැඩිවුන අතර ප්‍රතිදනයන් සියයට 54 කින් වැඩිවිය. වාණිජ ණයගැනීම් අත්හල විට ණය මූල්‍යකරණයෙහි වැඩිවීම වාර්තා වූයේ සියයට 8 කින් පමණකි. 'අනෙකුත් ණය' යටතේ වර්ගීකරණය කෙරුණු වාණිජ ණය ගැනීම් ද ඇතුළත් මුදල්ණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 914 කින් ද, යෝජනාක්‍රම ණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 338 කින් ද වැඩි විය. භාණ්ඩ ණයෙහි ආන්තික වැඩිවීමක් වාර්තා විය. යෝජනාක්‍රම ණය යටතේ ලබාගත් සම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,171 ක් ද, මුදල් ණය යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,513 ක් හා භාණ්ඩ ණය යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,432 ක්ද විය. මුළු ප්‍රතිදනයන්ගේ ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,137 කි.

සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රධාන මූල්‍යකරණ ප්‍රභවයන් වන සෘජු පාලනයට යටත්, ප්‍රභවයන් වෙනැති සම්පත් සමහරක් පෞද්ගලික අංශයේ සහ අයවැයට පරිබාහිර රජයේ කටයුතු මගින් ලබාගන්නා ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලය වශයෙන් බැංකු නොවන දේශීය මූල්‍යන්ගෙන් වෙළඳපොළ ණය ගැනීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,692 ක් විය. පසුගිය වර්ෂයේ දී එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,806 ක් විය. අනෙක් අතට වෙළඳපොළ නොවන ණය ගැනීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 884 ක 'සාණ මූල්‍යකරණයක්' ඇති කිරීමට යෙදින. ඒ අනුව බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,077 ක ණයකින් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 133 ක මුදල් ශේෂ ප්‍රයෝජනයට ගැනීමෙන් සම්පත් පරතරය පියවන ලදී.

බැංකු නොවන ප්‍රභවයන්ගෙන් වූ දේශීය වෙළඳපොළ ණය ගැනීම්, රුපියල් සුරැකුම්පත් වෙතින් ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,802 කින් සමන්විත විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් දැරීම් වලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 106 ක ප්‍රමාණයක් විකිණීම සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 4 ක බදු සංචිත සහතිකපත් පවරණය කිරීම සඳහා ගැලපුම් කළ පසු මෙම ප්‍රභවයෙන් ලබාගන්නා ලද ශුද්ධ සම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,692 බවට පත්වේ. 1980 ජූලි මස දී ප්‍රති-ශෝධනය කිරීමට යෙදුනු රුපියල් ණය සඳහා වන ඉහළ පොළී අනුපාතිකයක් මගින් සහ පරිණත කාලසීමාව අවුරුදු 10-12 සිට අවුරුදු 3 දක්වා කෙටි කරමින් හඳුන්වා දුන් මධ්‍යකාලීන බැඳුම්කර මගින් සම්පත් පුළුල් කිරීමට ගත් කැන, දක්නට ලැබෙන අයුරින් නම් දයක මුදල් වැඩි කිරීමට ප්‍රමාණවත් පෙළඹවීමක් නොවින. රුපියල් ණය සඳහා දයකත්වයන් හුදෙක් සෘජු පාලනයට යටත් ප්‍රභවයන්ගෙන්ම විය. අනෙක් අතට බැංකු අංශය වෙත කරන ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 25 ක ආපසු ගෙවීමක් ද විය.

වෙළඳපොළ නොවන ණය ගැනීම් යටතේ ඉකුත් වසරේ වියදම් පියවීම සඳහා අදාළ වර්ෂයේ සම්පත් වලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 884 ක් යොදවා ගන්නා ලදී. විදේශ. පරිපාලන ණය ගැනීම් යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 7 ක ණය ගැනීමක් ද, රුපියල් දශ ලක්ෂ 592ක භාණ්ඩාගාර තැන්පතු ඉවත් කර ගැනීමක් හා පරිපාලන ණය ගැනීම් යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 299 ක ආපසු ගෙවීමක් ද විය. තැන්පතු ඉවත් කර ගැනීම් සමන්විත වූයේ ඉකුත් මුදල් වසර අවසානයේදී කැපවූ වියදම් සම්බන්ධයෙන් තැන්පතු වලට මාරු කරන ලද අයවැය ප්‍රතිපාදනයන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීමක් මගිනි.

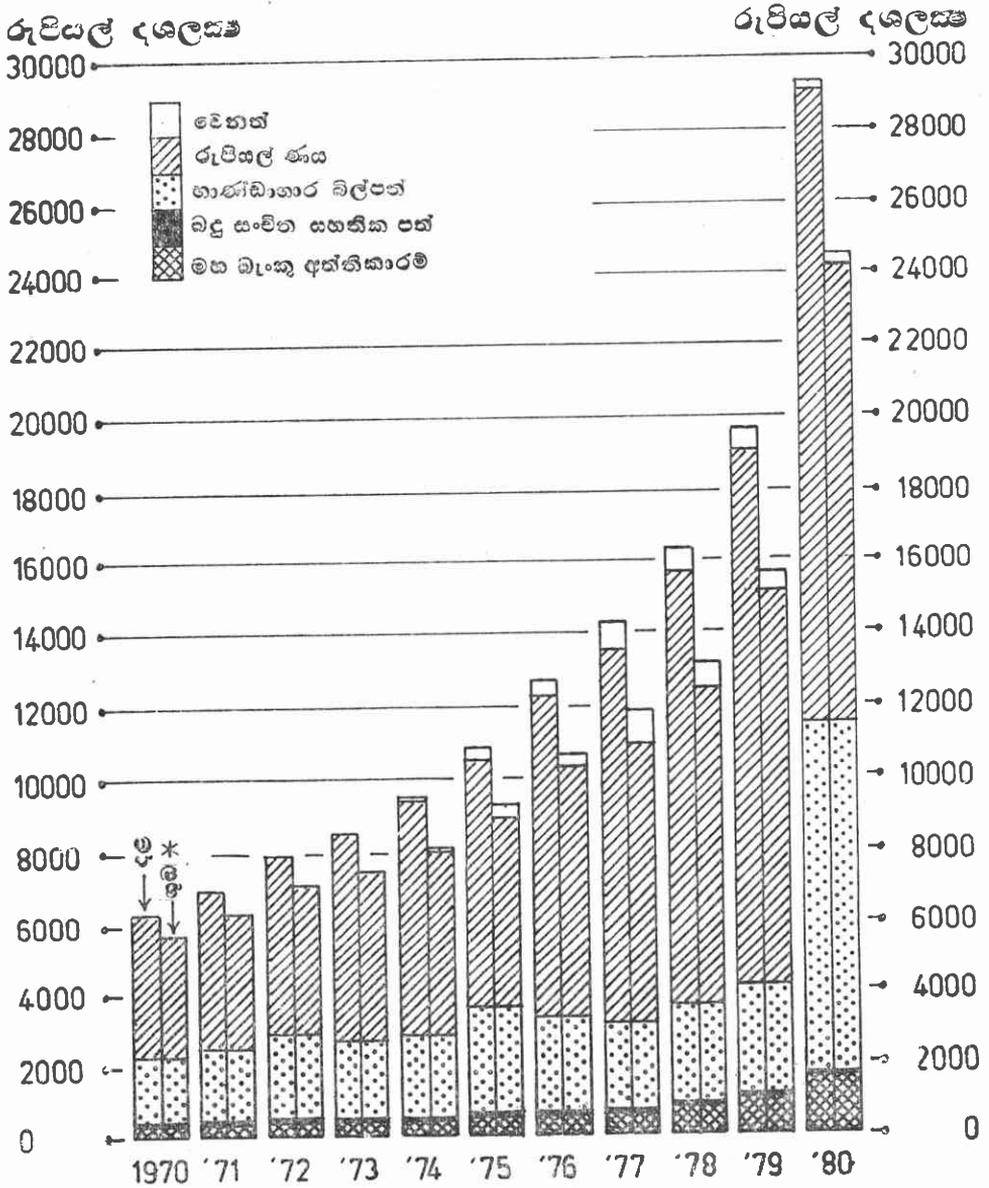
රාජ්‍ය ණය සංයුතිය

* දළ රාජ්‍ය ණය නිදන් අරමුදල් අඩුකළ පසු. 1980 සංඛ්‍යා තාවකාලිකය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව.

දේශීය ණය සංයුතිය

* දළ දේශීය ණය, නිදන් අරමුදල් අඩු කළ පසු
 1980 සංඛ්‍යා තාවකාලිකය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව.

භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම මගින් ලබාගත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,077 කින් හා මහ බැංකු අත්තිකාරම් යටතේ ලබාගත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 183 කින් බැංකු ප්‍රභවයන්ගෙන් ලද දේශීය වෙළඳපොල ණය සමන්විත විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මගින් මූල්‍යකරණය කිරීම සඳහා අනුමත සීමාව රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,000 සිට රුපියල් දශලක්ෂ 10,000 දක්වා සිටි ව්‍යාධකදී වැඩි කරන ලදී. මුළු බැංකු මූල්‍යකරණයෙන් මහ බැංකුවේ දළ දයකත්වය රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,131 ක් විය. වාණිජ බැංකු විසින් දරණ ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බදු සංචිත සහතික පත්වල ප්‍රමාණයන් පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 42 කින් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 12 කින් අඩුවිය. රුපියල් දශ ලක්ෂ 118 ක ප්‍රතිපාර්ශ්වීය අරමුදල් හැර ගැනීම සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 15 ක කාසි හා තෝට්ටු ශේෂයන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම මගින්, මුදල් ශේෂ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සමන්විත විය.

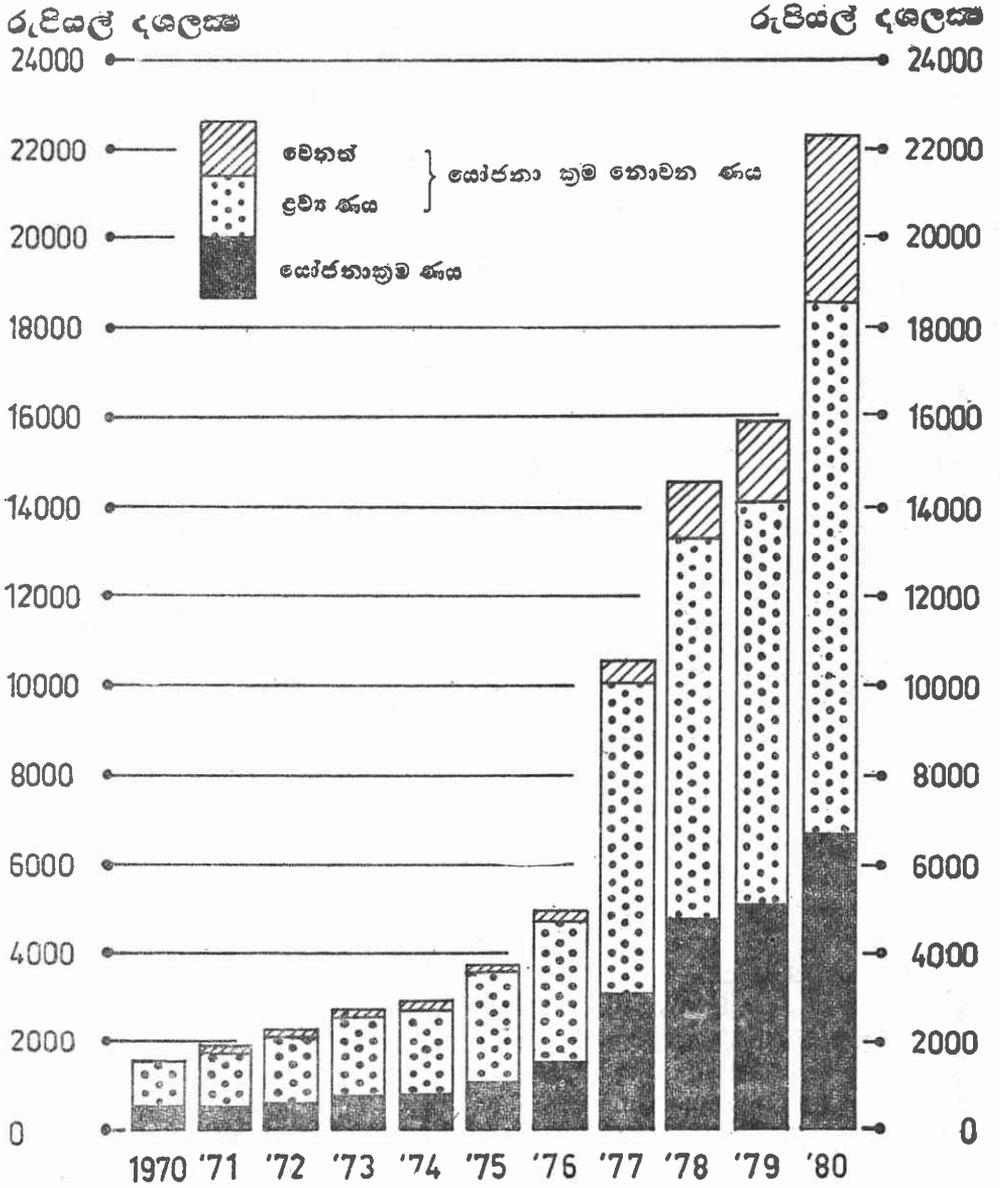
රාජ්‍ය ණය

ඉකුත් වසරේ සියයට 15 ක වැඩිවීමක් හා සසඳන කල සියයට 46 ක වැඩිවීමක් සටහන් කරමින් 1980 අවසානයේ දී නොපියවූ දළ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 51,656 ක් විය. 1980 වර්ෂයේ දී දේශීය ණය වගකීම් සියයට 50 කින් ඉහළ ගිය අතර විදේශීය ණය වගකීම් සියයට 41 කින් වැඩිවිය. ඒ අනුව මුළු රාජ්‍ය ණයෙහි විදේශීය ණය ප්‍රමාණය සියයට 45 සිට සියයට 43 දක්වා පහත වැටුණි. 1980 වසර අවසානයේ දී දළ දේශීය ණය හා විදේශීය ණය ප්‍රමාණයන් පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 29,379 සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 22,277 ක් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 1979 වසරේ දී සියයට 72 ක් වූ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයට රාජ්‍ය ණය දක් වූ අනුපාතය 1980 දී සියයට 84 දක්වා ඉහළ ගියේය. 1980 වසර තුළ දී රාජ්‍ය ණය මත ගෙවිය යුතු පොළී ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,633 සිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,200 දක්වා වැඩි විය. මේ අයුරින් රාජ්‍ය ණය පොළී ගෙවීම් ද - ජා - නි - යට දක්වන අනුපාතිකය සියයට 3.3 සිට සියයට 3.7 දක්වා වූ ආන්තික ඉහළයාමක් වාර්තා කිරීමට යෙදුණි. ණය ආපසු ගෙවීම් ද ඇතුළත්ව මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,702 ක් විය. රජයේ ආදායමට ණය සේවාකරණ ගෙවීම් දරූ අනුපාතය 1979 දී වූ සියයට 23 සිට 1980 දී සියයට 27 දක්වා වැඩි විය. 1979 දී සියයට 13 ක් වූ විදේශීය ණය සේවාකරණ අනුපාතය 1980 දී සියයට 12.4 දක්වා පහත වැටුණු අතර 1979 දී සියයට 4.7 ක් වූ විදේශීය රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ අනුපාතය 1980 දී සියයට 4.59 දක්වා ආන්තික අඩුවීමක් පෙන්නුම් කර ඇත.

රුපියල් දශ ලක්ෂ 29,379 ක් වූ දළ දේශීය රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය, රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,745 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කර ඇත. අරමුදල්ගත ණය (දිගු හා මධ්‍යකාලීන ණය) රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,470 කින් වැඩිවී 1980 වසරේ දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 17,939 ක් වූ අතර, වල ණය (භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, මහ බැංකු අත්තිකාරම්, බදු සංචිත සහතිකපත් ආදිය) රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,276 කින් වැඩිවී 1980 වසරේ දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 11,440 ක් විය. වල ණය ප්‍රමාණය තෙලෙණයකින් වැඩිවීම නිසා, අරමුදල් ගත ණය දළ දේශීය ණය තුළ දරූ කොටස 1979 දී සියයට 79 සිට 1980 දී සියයට 61 දක්වා පහත වැටුණි. වල ණයවලට අදාල කොටස සියයට 21 සිට සියයට 39 දක්වා ඉහළ නැඟුණි.

රුපියල් සුදාකුම් පත් මගින් ලබා ගත් මුළු සම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,802 ක් වූ අතර එය 1979 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,950 ක් විය. මෙයින්, වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,600 ක මුදලක් ලබා ගන්නා ලදී. මෙම ණය සියයට 10 ක වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකයක් දරූ අතර අවුරුදු 10-12 ණය කල් පිරීම් සීමාවකින් යුක්ත විය. 1980 ජූලි මාසයේ දී මෙම බැඳුම්කරයන්හි කල්පිරීම් කාලසීමාව අවුරුදු තුනකට කෙටි කරන ලද අතර වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය සියයට 16 දක්වා වැඩි කරන ලදී. වසරේ අවසාන භාගයේ දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,202 ක මුදලක් මෙම මධ්‍යකාලීන ණය යටතේ ලබා ගන්නා ලදී. මීට ඉහතදී මෙන්ම ප්‍රධාන දයකයන් වූයේ සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල (සේ.අ.අ.), නිදන් අරමුදල්, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව (ජා.ඉ.බැ.) යි. නිදන් අරමුදල් සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දයකත්වයන් පිළිවෙලින් සියයට 6 ක සහ සියයට

විදේශීය ණය සංයුතිය

8 ක ඉහළ යාම් වාර්තා කළ අතර, ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුවෙහි සහ රක්ෂණ සංස්ථාවෙහි දයකන්වයන් පිළිවෙලින් සියයට 18 කින් සහ සියයට 25 කින් පහත වැටුණි. ණය වැඩ පිළිවෙල සඳහා ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුවේ දයකන්වය නිරපේක්ෂ වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 211 කින් පහත වැටුණි. ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව සියයට 33 ක කොටසක් හිමිකර ගනිමින් රුපියල් ණයෙහි ප්‍රධාන දැකයා වශයෙන් තවදුරටත් සිටියේය.

ඉකුත් වර්ෂයට වඩා රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,800 ක වැඩිවීමක් වාර්තා කරමින් 1980 දෙසැම්බර් මස අවසානයේ දී නොපියවූ මුළු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,800 ක් විය. බැංකු අංශය විසින් දැරීමට යෙදුණු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,706 සිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,613 දක්වා වැඩි විය. මහ බැංකුවේ දැරීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,656 සිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,605 දක්වා සිටි ඉණයකට ආසන්න වැඩිවීමක් වාර්තා කළ අතර වාණිජ බැංකුවල දැරීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 50 සිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 8 දක්වා අඩු විය. බැංකු නොවන අංශයේ දැරීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 294 සිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 187 දක්වා අඩු විය. යෝජනා අර්ථසාධක අරමුදල සිය දැරීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 17 කින් අඩු කළ අතර, රුපියල් දශ ලක්ෂ 99 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මත කරන ලද ආයෝජනයන් ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව විසින් මුදල් කරන ලදී.

මුදල් නීති පනතේ 89 වැනි වගන්තිය යටතේ රජයට සැපයූ තාවකාලික අත්තිකාරම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 183 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළ අතර එය 1979 වසරේදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 181 ක් විය. වසර අවසානයේදී තාවකාලික අත්තිකාරම් යටතේ නොපියවූ මුළු වගකීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,319 ක් විය. ජාත්‍යන්තර සංවිධාන වෙනුවෙන් ග්‍රාහක-වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් රජයට දෙන විශේෂ ණය 1980 දී නැවත ඇරඹුණු අතර, ණය ගැනීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 308 ක් විය. රුපියල් දශ ලක්ෂ 15 ක අඩුවීමක් වාර්තා කරමින් වර්ෂය අවසානවන විට නොපිය වූ බදු සංචිත සහතික පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 13 ක් විය.

1980 අවසානයේදී නොපිය වූ මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 22,277 ක් විය. ඉකුත් වසරේ සියයට 9 ක වැඩිවීම හා සසඳන කල රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,436 ක හෙවත් සියයට 41 ක වැඩිවීමක් මෙයින් වාර්තා කෙරිණ. අනෙකුත් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල්ලට අනුව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි අගය හිතවීම නිසා නොපිය වූ ණය වගකීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,921 කින් වැඩි විය. 1979 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 804 ක් වූ ණය කපා හැරීම් මෙම වසරේදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 2 ක් පමණක් විය. යෝජනා ක්‍රම, භාණ්ඩ සහ මුදල් ණය යන මාර්ගවලින් ලැබුණ විදේශීය ආධාරවලට අදාල ශුද්ධ ලැබීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,516 ක් විය. වර්ෂය තුළ දී විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 600 ක් විය. මේ අතුරින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 352 (සියයට 59) ක් භාණ්ඩ ණය සඳහා ද, රුපියල් දශ ලක්ෂ 155 (සියයට 26) යෝජනා ක්‍රම ණය සඳහා ද වූ අතර ඉතිරි රුපියල් දශ ලක්ෂ 93 (සියයට 15) මුදල් සහ ලපකරණ ණය සඳහා ද විය.

රුපියල් දශ ලක්ෂ 566 ක හෙවත් සියයට 35 ක වැඩිවීමක් වාර්තා කරමින් රාජ්‍ය ණය සඳහා පොළී ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,199 ක් විය.¹ දේශීය ණය සඳහා වූ පොළී ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 510 කින් හෙවත් සියයට 40 කින් ඉහළ නැගුණ අතර විදේශීය ණය සඳහා වූ පොළී ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 56 කින් හෙවත් සියයට 16 කින් ඉහළ නැගුණි. දේශීය ණය සඳහා වූ පොළී ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,787 ක් විය. මෙය රුපියල් ණය සඳහා වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,330 කින් ද, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 441 කින් ද, විදේශීය පරිපාලන ණය ගැනීම් සඳහා වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 15 කින් සහ බදු සංචිත සහතික පත් සඳහා වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 1 කින් ද සමන්විත විය.

1. මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් සේවාකරණය කරණු ලබන කෙටිකාලීන විදේශීය ණය සහ තාවකාලික රුපියල් ණය මත ගෙවනු ලැබූ පොළී ප්‍රමාණයන් මීට ඇතුළත් වී නැත.

1980 දී රජය, යෝජනා ක්‍රම ණය 26 ක් සඳහා ද, ද්‍රව්‍ය ණය 7 ක් සඳහා ද, මුදල් ණයක් සඳහා ද ගිවිසුම් වලට එළඹුණි. මෙහි වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,714 ක් වූ අතර 1979 දී එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,457 ක් විය. කෙසේ වෙතත් ණය මුදල් උපයෝජනයේ පහත යෑමක් වාර්තා කිරීමට යෙදුණි. 1980 වසර අවසානය වනවිට 1970 සිට එළඹුණු ණය ගිවිසුම් හි මුළු උපයෝජනය සියයට 56 ක් විය. 1979 දී මෙම අනුපාතිකය සියයට 60 ක්ව පැවතිනි. යෝජනා ක්‍රම ණය සම්බන්ධයෙන් පහළ මට්ටමක උපයෝජනයක් පෙනෙන්නට තිබිනි. මෙහිදී උපයෝජන අනුපාතය සියයට 36 ක් තරම් පහත මට්ටමක විය. භාණ්ඩ ණය සියයට 81 ක උපයෝජන අනුපාතයක් සටහන් කර ඇති අතර මුදල් ණය සම්පූර්ණයෙන්ම උපයෝජනය කර ඇත.

මුදල් හා බැංකු කටයුතු

1980 වසරේ මූල්‍ය හා බැංකු කටයුතු සංවර්ධනයන්හි ප්‍රධාන ලක්ෂණයන් වූයේ දේශීය ණය ඉතාමත් කියුණු ලෙස ප්‍රසාරණය වීම හා බැංකු විදේශීය වත්කම් සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටීමත්ය. වර්ෂය තුළදී වූ දේශීය ණය ප්‍රසාරණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 11,174 ක් හෙවත් සියයට 80 ක් විය. බැංකු ණයෙහි වැඩිවීම, “පොද්ගලික” හා “රාජ්‍ය” යන අංශ දෙකෙහිම සිදු විය. වර්ෂය තුළදී පොද්ගලික අංශයට දෙන ලද දළ ණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,123 කින් වැඩි වූ අතර, රජයට දෙන ලද ශුද්ධ ණයෙහි වැඩිවීම රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,051 ක් විය. මෙම කියුණු, එමෙන්ම සමබර නොවූ ණය ප්‍රසාරණයෙහි බලපෑම, විදේශීය සංචායන් හින කරවීමට හේතු වූ අතරම ගෙවුම් ශේෂය කෙරෙහි ද දැඩි පීඩනයක් ඇති කළේය. මුළුමනින් ගත් කල බැංකු විදේශීය වත්කම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,096 කින් හෙවත් සියයට 85 කින් පහත වැටුණි. දැඩි ලෙස ණය ප්‍රසාරණය වීමෙන් ඇතිවූ අහිතකර මූල්‍ය තත්ත්වය බැංකු විදේශීය වත්කම් පහත වැටීම මගින් තරමක් අඩු විය. කෙසේවුවද, වසර අවසානය වන විට විදේශීය මූල්‍ය තත්ත්වය සැලකිය යුතු ලෙස දුර්වල විය.

මුදල් සැපයුම

මහජනයා වෙතැති ව්‍යවහාර මුදල් හා ඉල්ලුම් තැන්පතු වල එකතුවක් වශයෙන් සැලකෙන, පවු නිර්වචනයට අනුව, මුදල් සැපයුම(M₁) 1980 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,759 කින් හෙවත් සියයට 23 කින් ඉහළ නැඟුණි. ඉකුත් වසර තුළදී මෙම වැඩිවීම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,733 ක් හෙවත් සියයට 29 ක් වඩා විශාල ප්‍රමාණයක් විය. ඒ අතර, පුළුල් නිර්වචනයට අනුව මුදල් සැපයුම, එනම්, M₁ හා වෙළෙඳ බැංකු වෙතැති පොද්ගලික අංශයේ කාලීන හා ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු වල එකතුව, 1979 දී වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,166 ක් හෙවත් සියයට 38 ක් වැඩිවීමට අනතුරුව මෙම වසරේදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,803 කින් හෙවත් සියයට 32 කින් ඉහළ නැඟුණි. මෙම වර්ධන අනුපාතිකය තවමත් තරමක ඉහළ මට්ටමකින් පැවතුනද, 1980 වසරේ මූල්‍ය සමස්ථයන්ගේ වර්ධන අනුපාතිකයෙහි තරමක අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණි. වර්ෂය තුළ මූල්‍ය සමස්ථයන්හි වෙනස්වීම් තරමක් දුරට නොමග යවන සුළුය. 1979 දෙසැම්බර් මස අවසානයට සියයට 29 ක්ව පැවති මුදල් සැපයුමේ වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතිකය, 1980 මාර්තු මස අවසානය වන විට සියයට 24 දක්වා පහත වැටුණි. ජුනි මස අවසානය වනතෙක් එම අනුපාතිකය නොවෙනස්ව පැවති, සැප්තැම්බර් මස අවසානය වනවිට සියයට 15 දක්වා සාපේක්ෂ ලෙස පහත් මට්ටමකට ලඟා විය. ඉන් අනතුරුව, නොවැම්බර් මස අවසානය වනවිට එම අනුපාතිකය සියයට 24 ක් දක්වා කියුණු ලෙස ඉහළ ගිය අතර, 1980 දෙසැම්බර් මාසයේදී සියයට 23 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. දළ වශයෙන් එම රටාවම අනුගමනය කරමින්, 1979 දෙසැම්බර් මස අවසානයේදී සියයට 38 ක්ව පැවති M₂ හි වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතිකය මාර්තු මාසයේදී සියයට 24 දක්වා පහත වැටුණු අතර, ජූලි මාසය දක්වා එම මට්ටමෙහි නොවෙනස්ව පැවති, යළිත් 1980 දෙසැම්බර් මස අවසානය වනවිට ක්‍රමයෙන් සියයට 32 දක්වා ඉහළ නැඟුණි.